

Međunarodno tržište drvnih proizvoda, te celuloze i papira u prvom polugodištu 1987. godine

INTERNATIONAL MARKET FOR TIMBER, PULP AND PAPER IN THE FIRST HALF OF 1987

Prof. dr Dušan Oreščanin,
Beograd

UDK 630*7
Stručni rad

Sažetak

U I. polugodištu 1987. g. ekonomski razvoj u industrijski razvijenim zemljama bio je sporiji nego što se početkom godine očekivalo. Po svemu sudeći 1987. godina će biti godina blage recesije. Dijelom je to posljedica slabljenja tečaja dolara. Razvoj na tržištu drvnih proizvoda, međutim, bio je povoljniji nego što se to očekivalo. Visok nivo stambene izgradnje i oživljavanje potrošnje namještaja u SAD stimulirali su rast izvoza i cijena piljene građe kanadske proizvodnje. Skandinavci su do kraja prvog kvartala rasprodali sve raspoložive količine za izvoz u I polugodištu, a i više od toga. Visoka potražnja omogućila im je postepeni porast cijena, naročito piljenoj građi jele/smreke. SSSR je, ranije nego prethodnih godina, podnio svoje prve i druge ponude u Velikoj Britaniji i na kontinentu Evrope uz cijene korigirane na više. Osjetno je porasla i potražnja na području Mediterana, najviše u Egiptu. Austrijski izvoznici nisu izašli iz teškoća zbog pada izvoza u zemlje Levanta i stagnacije izvoza u Italiju.

Potražnja piljene građe hrasta i bukve, suhe i dobrog kvaliteta, zbog mode u industriji namještaja, bila je veća od ponude. Potražnja trupaca i piljene građe tropskih vrsta bila je življa nego u istom periodu prošle godine. Tržište furnirskih ploča bilo je pod utjecajem kursa dolara i visoke ponude iz zemalja Jugoistočne Azije. I tržište iverica je manje trpjelo od prekapacitiranosti proizvodnje. Potražnja celuloze i većine vrsta papira bila je visoka, a cijene u porastu.

Ključne riječi: ponuda i potražnja drvnih proizvoda — piljena građa — tržište ploča — celuloza i papir

SUMMARY

In the 1st half of 1987 economic development in industrialised countries was slower than expected at the beginning of the year. According to guesses, 1987 will probably be the year of the mild recession. It is partly due to the weakening of the Dollar, since countries strongly export oriented faced certain difficulties. The development of the wood market however, was better than expected. High activity in housing and revitalised demand for furniture in the USA have contributed to the growth of Canadian lumber exports and prices.

Scandinavians have, up to the end of 1986, sold significant quantities prepared for exports in the 1st half of 1987. Up to the end of the 1st quarter of 1987 all the quantities provisioned for the 1st part of the year were sold out, even more.

High demand enabled gradual price rise, esp. fir/spruce lumber. USSR have earlier than previous years handed their first and second offers to the UK and other European countries, with corrected higher prices.

The demand in the Mediterranean has risen significantly, esp. in Egypt. Austrian exporters didn't recover the drop in demand of the Levantine, and stagnation of the Italian imports.

The demand of oak lumber, seasoned and of high quality, due to the fashion trends in the furniture industries, was higher than supply. The demand for logs and lumber of exotic timber was higher than in the same period of the previous year.

The plywood market was influenced by the weakening Dollar, and high supply from the South Asian countries.

Particle board market suffered less from overcapacities. The demand for pulp and most part of paper grades was high, the prices rising.

Key words: Demand and Supply of Wood Products — Lumber — Wooden Board Market — Pulp and Paper

(R. S.)

1. Razvoj opće ekonomske situacije

Stopa rasta bruto društvenog proizvoda u Zapadnoj Evropi u 1986. godini kretala se oko 2,5 posto, slično kao i u prethodne dvije godine. Stimulans ekonomskog razvoja koji je došao padom cena nafte

trajao je duže nego što se očekivalo. Taj uticaj se produžio i u 1987. godini, mada su cene nafte nešto porasle, kao posledica ograničenja proizvodnje u zemljama članicama OPEC-a. Slabljenje u ekonomici Severne Amerike u 1985. i prvoj polovini 1986. godine prevaziđeno je. Kontinuirano održavanje ka-

matnih stopa na visokom nivou snizilo je stopu inflacije ali je to i u Severnoj Americi i u Evropi imalo negativan uticaj na stopu rasta.

Stopa rasta nacionalnog dohotka u SSSR-u i zemljama Istočne Evrope iznosila je 3,5 posto. To odgovara prosečnoj stopi rasta u ranim osamdesetim godinama.

U jesen je bilo predviđeno da će prosečna stopa rasta u industrijski razvijenim zemljama u 1987. godini iznositi 3,1 posto. Krajem I kvartala očekivana stopa revidirana je na niže. Stručnjaci MMF-a predviđaju da će stopa rasta bruto društvenog proizvoda i u Zapadnoj i u Severnoj Americi iznositi 2,5 posto. Praktički to znači ulazak u blagu recesiju u industrijski razvijenim zemljama.

Zemlje Istočne Evrope i SSSR planiraju prosečan rast nacionalnog dohotka od 4,6 posto. Teško je verovati da će se ova stopa i ostvariti.

Stopa inflacije je pala na najniži nivo u poslednjih 10 godina. Ona je u nekim zemljama negativna (Švajcarskoj, SR Njemačkoj, Holandiji). Nastavak pada kursa dolara, kao posledica politike američke administracije, ima za posledicu pogoršanje konjunktura u zemljama koje imaju visoku zavisnost od izvoza.

2. Tržište drvnih proizvoda

U 1986. godini je tržište drvnih proizvoda osim celuloze imalo povoljan razvoj. Naravno bilo je i izuzetaka za pojedine sortimente i pojedina tržišta. U 1987. godinu se ušlo s velikom dozom optimizma, jer su zalihe u celom lancu distribucije bile na normalnom nivou, a prognoze su obećavale povoljniji ekonomski razvoj nego u 1986. godini. Značajna činjenica bila je oživljavanje stambene izgradnje u SAD i nekim zemljama Zapadne Evrope, posle stagnacije od nekoliko godina.

Razvoj I. polugodištu pokazao je da je optimizam bio opravdan, u nekim sektorima, npr. piljenoj građi četinaru (s izuzetkom Austrije) te celulozi i papiru, razvoj je bio bolji od očekivanog. Takav razvoj je doveo i do pomeranja cena na više. Pad kursa dolara delovao je depresivno na cene nekih proizvoda, prvenstveno piljene građe hrasta, furnirskih ploča i celuloze.

2.1. Piljena građa četinaru

Najvažniji događaji na evropskom tržištu piljene građe četinaru, a prva dva meseca, bile su prve ponude SSSR-a na evropskom tržištu. Smatra se da je evropsko tržište piljene građe četinaru otvoreno tek kada usledi prva ponuda SSSR-a na britanskom tržištu. I uvoznici se uzdržavaju da zaključuju veće ugovore pre te ponude. Prva ponuda u Velikoj Britaniji usledila je krajem januara. Cene borovine, u/s, CIF britanska istočna obala, iznosile su 178 funti (13 posto više nego u prvoj ponudi 1986. g.) i jele/smreke 118 funti (16 posto više nego prošle godine). Ovoliko povišenje cena nije očekivano ali je ponuda dobro prihvaćena. U pogledu cena SSSR se, kao i ra-

nije, pridržao skandinavskih cena. Kod borovine, u/s. one su bile jednake švedskim FOB cenama, IV klase jednake skandinavskim cenama V. klase, a V. klase jednake cenama skandinavske VI. klase. Cene građe jele/smreke su bile nešto niže od skandinavskih cena, kvalitete prema napadu.

Neposredno posle toga usledila je i prva ponuda SSSR-a u SR Nemačkoj. Cene su bile nešto više nego u Velikoj Britaniji, odnosno CIF cene SSSR-a bile su jednake skandinavskim FOB cenama. Uvoznici su očekivali niže cene za sortimente 44 x 100. Upravo cene za taj sortiment su više za 7 posto, a za IV. i V. kl. oko 4—5 posto. U ponudi u Belgiji cene u belgijskim francima i DM bile su niže od prošlogodišnjih. Izraženo u švedskim krunama one su više. Istovremeno SSSR je podnio svoju prvu ponudu u Italiji. Cene su znatno niže od prošlogodišnjih. Za I/IV. kl., širina 10 i 12 cm, cene su snižene za 320 šilinga, a za V. kl. 300 šilinga, IV. kl. 350 šilinga.

Zbog uspešnih prodaja za osnovu svojih prvih ponuda SSSR je i svoje druge ponude podnio ranije nego ranijih godina. Svoju drugu ponudu u Velikoj Britaniji podnio je 29. aprila. Cene piljene građe jele/smreke povišene su za sve sortimente za 1 funtu po m³, a za borovinu IV. i V. kl., takođe 1 funtu, a kvaliteta u/s 2 funte za planke a 4 funte za daske. Promene cena su zapravo blage, jer je u deviznoj klauzuli kurs funte prema švedskoj kruni ostao nepromenjen (1 funta = 10 šv. kr.). Naime, od podnošenja prve ponude kurs funte je porastao za 4 posto, a kurs šv. kr. u odnosu na DM 1 posto.

Odziv kupaca i na drugu ponudu bio je dobar. »Exportles« je na osnovu prve ponude prodao 900.000 m³, a na osnovu druge oko 400.000 m³. To znači da ukupne prodaje u Velikoj Britaniji iznose 1,3 miliona m³.

Cene u funtama za m³, CIP britanske luke u prvim i drugim ponudama.

Borovina	II/87.	I/87.	II/86.	I/86.
u/s	180	178	159	158
VI. kl.	115	114	103	103
V. kl.	92	91	82	80
Jela/smreka				
u/s	119	118	104	102
IV. kl.	111	110	99	97
V. kl.	92	91	82	80

Nedelju dana posle prve ponude u Velikoj Britaniji »Exportles« je podneo i svoje druge ponude u SR Nemačkoj, Holandiji i Danskoj. »Exportles« se zadovoljio malim korekturama u cenama. U SR Nemačkoj je cene građe kvaliteta u/s povećao za 5 DM za m³, CIF. Cene građe IV. kl. ostale su nepromenjene. Izuzetak je građa 44 x 100 kod koje su cene povišene za 5 DM za m³. Za cene VI. kl. ostale su nepromenjene. I ova druga ponuda je dobro prihvaćena. Očekuje se da će na osnovu obe ponude »Exportles« u SR Nemačkoj prodati 600.000 m³.

U Danskoj su cene borovine, u/s, povišene za 5 šv. kr. a IV. i V. kl. za 20 šv. kr. u odnosu na cene iz februara.

Zbog oštre zime Švedani su imali teškoća u proizvodnji. Prodaje i izvoz u prva dva meseca bili su zadovoljavajući. U prva dva meseca izvezeno je 1,093.000 m³ ili za 4 posto više nego u istom periodu 1986. g. Jako je porastao izvoz u Egipat. U prva dva meseca u Egipat je izvezeno 124.000 m³, u poređenju s oko 11.000 m³ u istom periodu 1986. g. Zbog rasta potražnje, Švedani su svoje cene povišavali u toku II. polugodišta 1986. g. To se naročito odnosilo na piljenu građu jele/smreke. U toku februara cene piljene građe jele/smreke, prema napadu 44 x 100, iznosile su 1200 šv. kr., FAS. Za građu kvaliteta u/s tražilo se 1300 šv. kr., V kl. 1420, a VI kl. 900—920 šv. kr.

Cene borovine nisu menjane u toku I. polugodišta i iznosile su za kvalitet u/s 1750, a za V. klasu, zavisno od porekla, 1150—1300 šv. kr. I cene jele/smreke ostale su uglavnom nepromenjene, kvaliteta u/s, zbog konkurencije SSSR-a, a kvaliteta V. i VI. kl., zbog kanadske.

Finci su, takođe, bili zadovoljni i prodajama i izvozom u I polugodištu. U I. kvartalu su, npr. prodali 2,141.000 m³, prema 2,030.000 m³ u istom periodu 1986. g. a izvezli 1,005.000 m³, prema 1,017.000 m³ u prvom kvartalu 1986. g.

Finci se uglavnom pridržavaju švedskih cena. Dođuše u početku godine one su bile nešto više od švedskih. Izvoznici su početkom godine za m³ piljene građe jele/smreke tražili 1350 šv. kr., FAS.

U Finskoj je neprestano u toku koncentracija u oblasti pilanske industrije. Smatra se da će u 3—4 godine 80 posto proizvodnje piljene građe otpasti na 4—5 velikih koncerna.

Tržište u Austriji i Italiji imalo je drukčiji razvoj nego tržište u Severnoj Americi i Severnoj Evropi. Pad izvoza na Levant i pad ili stagnacija izvoza u Italiju pogodili su austrijsku pilansku industriju. Posledica je bila pad cena i povremeno dogovorno obustavljanje proizvodnje u velikim pilanama. Izvoznici iz Austrije su stalno činili pritisak na italijanskom tržištu i tako snižavali cene. Mnogo bolje rezultate su postigli u SR Nemačkoj (izvezeno je više za 17 posto nego prethodne god.).

Očekivano oživljavanje tržišta u Italiji nastupilo je dva deseca kasnije nego što se očekivalo. Uvoznici su morali preuzeti veće pošiljke u brodovima koji su stigli iz Severne Amerike i SSSR-a. Zbog toga su smanjili nabavke u Austriji, osim specijalnih dimenzija i za promptnu isporuku u malim količinama. Ipak, Austrija je ostala glavni dobavljač, jer su uslovi plaćanja mnogo fleksibilniji nego što traže izvoznici SSSR-a i Amerike. Konkurencija izvoznika na italijanskom tržištu je oštrija nego ikada. Naročito je bila pojačana aktivnost austrijskih velikih pilana, zbog pada izvoza na Levant. Prednost ovih velikih pilana je što u Italiju mogu nuditi prizmiranu građu po ceni neprizmirane. Pored ovoga, velike pilane

mogu da nude sve specifikacije i veštački sušenu građu. Zbog međusobne konkurencije austrijskih izvoznika, prosečne cene su poslednjih meseci snižene za 50 šilinga po m³. Cene koje su krajem aprila postavili austrijski izvoznici u Italiji bile su sledeće: fco austrijsko-talijanska granica u šilinzima za m³: smreka/jela o/III. kl., široka 16 i 18 mm i 58 mm, 16 cm i šira 3 500 za suvu i 3 250 za sveže piljenu građu, III/IV. kl. široka suva 2100, sveža 1950, uska suva 2050, sveža suva 2250, sveža 2100, IV/V. široka, suva 1850, sveža 1700, IV/V. kl. uska suva 2000, sveža 1850.

Na tržištu u Severnoj Africi i Levantu nije bilo velikih poslova u toku I. polugodišta. Maroko je kupovao u Rumuniji, Čehoslovačkoj i Jugoslaviji, a i u Portugalu. Alžir je kupovao nešto u Finskoj i Kanadi. Tunis je pokrivao svoje potrebe nabavkama u Rumuniji i Jugoslaviji kroz kompenzacione poslove. Libija je kupovala u Austriji, ali manje nego prošle godine. U Egiptu su malim uvoznicima nudili građu jele/smreke po 180, a Jugoslaveni po 155 dolara za m³ CIF Aleksandria. FABAS je u Egiptu raspisao licitaciju za nabavku 14.000 m³ borovine. Izvoznici iz Švedske i Finske ponudili su građu V. i VI. kl. po prosečnoj ceni od 173—190 dolara po m³, FOB. Ako se uključe i vozarine, onda su ponude izvoznika bile vrlo različite i kretale su se od 187—204,91 dolara po m³. Finske cene kretale su se između 176,5 i 190 dolara FOB ili 191,50—214 dolara CIF.

Zbog dobre žetve Sudan je ponovo počeo da kupuje piljenu građu četinarara. Severni Jemen nema deviza, Somalija kupuje preko Italije, Oman je kupio dosta u Jugoistočnoj Aziji. Saudijska Arabija je kupovala za nadopunu zaliha, uglavnom u Austriji, po 183 dolara CIF. Iran je kupovao manje količine u Austriji, ali akreditivi su sporo otvarani. Sirija je kupovala samo u okviru kompenzacionih poslova.

Potražnja u Francuskoj u toku I. polugodišta bila je izrazito slaba, do oživljavanja nije došlo sve do maja. Građevinska delatnost bila je za 10 posto slabija nego u istom periodu 1985. g. Naročito se osećao pritisak V. kl. iz Kanade. Pritisak je dolazio iz SR Nemačke, naročito iz Švarcvalda. Cena madijera iznosila je 950 franaka za m³. Nemci su tu građu nudili po 900 franaka, daske II. kl. prodavane su po 1180, III. kl. po 720—750; coffrage po 600, neokrajčena suva smrekovina po 1500 franaka.

Građevinska delatnost u SAD bila je u porastu u toku I. polugodišta. No potrošnja drva na domaćem tržištu počela je da opada početkom maja. To je dovelo i do pada cena na domaćem tržištu za 1—2 dolara za 1000 board feeta. Cene fco pilana za 1000 board feeta bile su sledeće u dolarima: duglazija, Studs, sveža 187, SPF Studs, veštački sušena 160, južna žuta borovina, Studs 210, duglazija Std+B, Btr, sveža 184, hemlok Std+Btr 216.

Izvozne cene na zapadnoj obali, četvrtače 3 x 4", Clears N No 3, 1090, 3 x 4" Clears KD građa 1240, 3 x 6" KD 1275 i 3 x 10" 1475 dolara za 1000 board feeta.

2.2 Građa liščara

Prognoze s kraja 1986. g. obećavale su rast potražnje piljene građe hrasta i bukve u 1987. g. zbog mode u industriji nameštaja. To se i desilo. Već prvih meseci porasla je potražnja piljene građe dobrog kvaliteta. Zbog oštre zime i smanjenja proizvodnje, ponuda suve građe i hrasta i bukve bila je manja od potražnje. To se naročito manifestovalo posle zimskih sajnova nameštaja i zbog opšteg oživljavanja u industriji nameštaja.

Pad kursa dolara doveo je do rasta potražnje američkog belog i crvenog hrasta. Zbog visoke potražnje u SAD porasle su i cene, ali taj rast je bio više nego nadoknađen padom vrednosti dolara. Izgleda da su cene američkog hrasta krajem maja dostigle najviši nivo i da one neće dalje rasti. To se naročito odnosi na piljenu građu američkog belog hrasta. Amerikanci su proširili broj tržišta, i SR Nemačka je s prvog pala na četvrto mesto. Ipak u pogledu cena Amerikanci su precenili apsorpcionu moć evropskog tržišta. To im nije mnogo smetalo jer je porastao interes za američku hrastovinu u Japanu i Taiwanu, zbog rasta izvoza nameštaja, u SAD. Na cene američke hrastovine u Evropi uticao je i rast pomorskih vozarina (za 15 dolara za 1000 board feeta).

Potražnja piljene građe hrasta (evropskog i američkog crvenog i belog) i jasena bila je i pred kraj polugodišta vrlo intenzivna. Evropski uvoznici su pokušali da ublaže rast cena u SAD, ali im to ne uspeva. Američki izvoznici tvrde da se rast cena u dolarima kompenzuje padom njegovog kursa.

Poslednjih meseci rast izvoza američkog belog hrasta bio je vrlo intenzivan. Cene vrlo traženog sortimenta 8/4" su poslednjih nedelja maja porasle za 100 dolara za 1000 board feeta. Visoka potražnja belog hrasta je posledica talasa mode svetlog nameštaja i njegove homogene strukture. U toku leta potražnja u Evropi će pasti zbog godišnjih odmora, ali će ona na Dalekom istoku i dalje ostati visoka. To znači da ne treba očekivati pad cena.

Cene na kraju I polugodišta u dolarima, CIF evropske luke, za 1000 board feeta, bile su:

Kvalitet 70/30—80/20 FAS, IF	Beli hrast KD	Crveni hrast KD
4/4"	1350—1440	1350—1450
5/4"	1380—1580	1390—1480
Kvalitet Comsels		
4/4"	800—1030	1000—1080
5/4"	900—1030	1000—1090
Kvalitet 70/30—80/20 FAS, IF	Javor	Jasen
4/4"	850—950	1200—1290
4/4"	890—980	1320—1360
6/4"	920—1000	1350—1400
8/4"	970—1050	1500—1560

Potražnja bukove piljene građe, uključivo Egipat, bila je zadovoljavajuća, a cene čvrste. Upravo

razvoj tržišta je bio onakav kakav je bio predviđen na zasedanju Komiteta za drvo u Ženevi, polovinom oktobra 1986. g.

Promena kursa valuta dovela je i do promena na tržištu piljene građe liščara u Evropi. To se najprije odrazilo u Španiji. SR Nemačka je najveći dobavljač piljene građe bukve i glavni je konkurent i izvoznici iz Francuske. Ukupna razlika u promeni kursa valuta je 5 posto (revalvacija DM, devalvacija franka). Za toliko su francuski izvoznici konkurentniji u Španiji. Pošto zbog visoke potražnje u zemlji izvoznici nisu bili spremni da za toliko snize cene, ostalo je više prostora za francuske izvoznike. Zbog revalvacije DM, manje je interesantna nemačka građa u Italiji. To važi i za austrijske izvoznike. Zbog toga se austrijski izvoz u Italiju u prva dva meseca prepолоvio.

2.3. Trupci

Cene trupaca u Jugoistočnoj Aziji dostigle su maksimum u decembru 1986. g. Posle toga su bile u postepenom padu. Npr. FOB cene trupaca u dolarima za m³ trupaca standardne kvalitete (meranti, seraya) kretale suse ovako: septembra 1985. g. 96, januara 1986. g. 100, decembra 1986. g. 115, januara 1987. g. 100, februara 90, a marta 8. Cene se odnose na Sabah, jer je on najveći izvoznik trupaca.

Vlada u Sabahu, u cilju sprečavanja pada cena, odlučila je da u 1987. g. ograniči izvoz na 60 posto količina iz 1986. g. Jak rast cena krajem prošle godine bio je posledica visoke potražnje u Japanu, Indiji i Kini. Poslednjih meseci potražnja je pala, jer Japanci zbog visokog kursa dolara više uvoze furnirske ploče i piljenu građu.

Pred kraj godine bila je smanjena potražnja i trupaca i piljene građe. U toku leta će doći do uobičajenog oživljavanja. Tržište je bilo uznemireno i zbog protekcionističkih mera koje je uvela Indonezija (smanjenje izvoza trupaca svih vrsta drva) i zabrana izvoza trupaca ramina i očekivanog smanjenja izvoza trupaca iz Sabaha.

Pilane u Indoneziji Filipinima i Malaji pile samo građu tanju od 2", jer se ta građa traži u Japanu i nije potrebno dugo sušenje. Uvoznici u Evropi traže građu od 2 1/2" i 3".

Cene četvrtača luana, FOB Manila, iznose 780 dolara za 1000 board feeta, Indonežanska građa AD nudi se po 335—345 za m³, CIF, a KD GMS građa merantija iz Malaje po 1220—1230 malezijskih dolara za load, CIF.

Pred kraj I. polugodišta na tržištu trupaca u Zapadnoj Africi bilo je mirno. U lukama u Zapadnoj Evropi ležale su znatne količine neprodanih trupaca. Dobrim delom na zalihama je bilo neprodanih tzv. belih vrsta ayousa, wawe i sambe. Nije bilo lako prodati ni trupce popularnih vrsta, kao što su sipo, khaya i sapeli, ako se nije radilo o trupcima naročito dobrog kvaliteta. Naročito živa bila je potražnja furnirskog kvaliteta aningrea.

Krajem I. polugodišta oslabila je i potražnja piljene građe u Zapadnoj Africi. Najviše su tražene vrste otporne na vlagu: iroko, niangon i sipo i građa

fiksni dimenzija (za prozore) sipa, niangona, iroka, khaya i framirea.

Zbog pada kursa dolara sve veći značaj kao izvoznik ima Liberija, a značaj Obale Slonovače opada. To nije posledica samo viših cena i skupog transporta nego i pada proizvodnje.

Gana je sve aktivnija na tržištu. Teškoće nastaju za vreme sezone izvoza kakaoa, jer ona nema dovoljno vagona na pravcu Ikumasi-Takoradi.

Izvoz iz Kameruna se normalno odvijao. Količine trupaca koje su stizale u luku Donala bile su jednake prošlogdošnjim. Aktivnost u Gabonu i Kongu nije bila naročita.

Cene popularnih vrsta bile su čvrste, a cene tzv. sekundarnih vrsta pod izvesnim pritiskom. Cene CIF evropske luke u DM za m³:

Trupci	Kvalitet L+M, odnosno FAQ	Piljena građa FAS u DM
Sipo	680—720	1050—1150
Tiama	560—580	690—740
Wawa	300—320	525—540
Ayous	370—400	660—680
Khaya	570—590	830—870
Apa sa beljikom	510—525	970—995
Wenge	600—650	1300—1400
Dibetou	600—620	810—840
Iroko sa beljikom	480—500	660—680
Afrormosia	660—720	1200—1300
Kossipo	530—560	760—780
Koto	435—455	
Sapeli	600—650	950—990
Framire	440—460	860—900

2.4. Furnir

Industrija furnira nalazila se u izvesnim teškoćama još od 1985. godine. SR Nemačka je najveći evropski proizvođač i potrošač plemenitog furnira. U 1986. g. proizvodnja je smanjena za 7 posto. Uvoz je pao za 3 posto (iznosio je 88.000 m³). a potrošnja u SR Nemačkoj pala za 5 posto.

Industrija furnira je očekivala da će potrošnja naglo porasti nakon sajma nameštaja u Kölnu i ostalih sajmova. Kao i ranijih godina, odmah posle sajmova potražnja je smanjena. Industrija nameštaja je tražila furnir vrhunskog kvaliteta po povoljnim cenama. Ranije su fabrike mogle da prodaju furnir lošijeg kvaliteta za proizvodnju rustikalnog nameštaja ili da ga izvezu u zemlje Istočne Evrope. Sada je to vreme prošlo. Traži se svetli furnir. Zbog toga su cene trupaca za furnir dobrog kvaliteta osetno porasle.

Kod svakog pregovora o cenama kupci upozoravaju na nizak kurs dolara, i zbog toga nastoje da snize cene. Naročito se nalaze pod pritiskom cene tzv. korpurnog furnira i furnira za unutrašnje furniranje.

Polovinom polugodišta bile su na snazi sledeće cene u DM (fco skladište uvoznika ili fco fabrika za m²): američki beli hrast za enterijere 7,50—10, za sobe za spavanje 5—6,50, za vrata 3,50—5, za ploče 2,80—3,80, korpurni furnir 1,50—2,50, evropski

hrast za enterijere 9—15, za sobe za spavanje 6,50—8,50, za vrata 4,20—6,50, ploče 2,80—4,50, korpurni furnir 1,80—2,50, jasena za enterijere 7,50—9,50, sobe za spavanje 5—7, vrata 4—6, ploče 2,80—4 korpurni furnir 1,60—2,50. Cene američkog oraha iznosile su u DM za vrata 4,50—6,50, ploče 2,80—5,50 i tzv. korpurni furnir 1,80—2,80.

2.5. Furnirske ploče

U toku zime uvoznici u zemljama EEZ-e bili su zaposleni zaključivanjem na bazi bescarinskih kontingenata. Bescarinski kontingent u Severnoj Americi iznosio je 650.000 m³. Npr. SR Nemačka je imala bescarinski kontingent u Severnoj Americi od 112.000 tona. Već do početka aprila bilo je povučeno 90.000 m³. Sličan slučaj je bio i sa uvoznicima u ostalim zemljama članicama EEZ-e. Zbog niskog kursa dolara cene su bile povoljne u odnosu na francuske borove ploče.

Po završetku zime porasla je potražnja ploča za oplatu. Po iscrpljenju bescarinskog kontingenta pala je i potražnja severoameričkih četinarskih ploča. Zbog toga je pred kraj polugodišta oživela potražnja borovih ploča u Francuskoj.

Zbog rasta uvoza ploča iz Jugoistočne Azije, teškoća su imali proizvođači gabon-ploča u Francuskoj i Italiji. Cene od 4 DM za m³ ploča od 4 mm bile su previsoke za potrošače u odnosu na cene ploča iz Jugoistočne Azije (3 DM za m²)

U Finskoj je u toku dalja koncentracija u industriji furnirskih ploča. Neposredno posle rata bilo je 20 izvoznika. Sada ploče proizvode i izvozi 4—5 koncerna. Ovi koncerni vladaju tržištem i sve više specijalizuju proizvodnju.

Finci drže čvrsto cene. One su zbog pritiska ploča iz Jugoistočne Azije u toku prvog polugodišta ostale nepromenjene. Upavo cene specijalnih ploča su jednake ceni po listi minus 15 posto, a sirovih ploča cene su po listi minus 10 posto. Npr. krajem polugodišta cene kombi-ploča od 21 mm iznosile su 28 DM za m², a twin-ploča 24—25 DM za m².

Ploče od žutog bora od 20,6 mm stajale su uvoznika u SR Nemačkoj 8,80—9 DM za m², a prodavale su se po 9,30—9,35 DM za m². Ploče od duglazije iste specifikacije plaćane su po 10,30—10,40 DM, a ploča od 9 mm 3,90—4 DM. U to vreme cene francuskih borovih ploča iznosile su 5,12 DM. Doduše francuske ploče su boljeg kvaliteta od američkih, a isporuka je bila promptna.

Pritisak proizvođača iz Jugoistočne Azije sve je snažniji. U Indoneziji se nalazi u pogonu oko 100 fabrika s kapacitetom od oko 6 miliona m³. Zbog situacije na tržištu, koristi se nešto više od polovine kapaciteta. Velika proizvodnja u Indoneziji čini velike probleme industriji furnirskih ploča u Singapuru, Japanu, Južnoj Koreji i Taiwanu. Zbog visokog kursa yena, uvoz furnirskih ploča u Japan je porastao. U ukupnoj potražnji sada uvezene ploče učestvuju s 22 posto. Japan, Taiwan i Južna Koreja nameravaju da zabrane ili ograniče uvoz furnirskih ploča iz Indonezije. Teško je verovati da će se to i ostvariti, jer je Indonezija veliki kupac proizvoda ovih industrijski vrlo razvijenih zemalja.

Evropa je premaleno tržište za Indonežane, te ovi nastoje da što više izvezu u SAD, Kinu i Indiju. Velika Britanija iz Indonezije uvozi ploče kvaliteta BB/CC.

Što se tiče cena, držanje Indonežana je čvrsto. No zbog niskog kursa dolara cene u Evropi iznose 3 DM za m² za ploče do 4 mm.

Pred kraj polugodišta potražnja i u Kanadi i u SAD je oslabila. Ponude za isporuke u toku juna i III. kvartala bile su manje od očekivanih.

2.6. Ploče iverice

Potražnja iverica u celom polugodištu bila je dobra. Povoljan odnos između ponude i potražnje bio je i posledica pada proizvodnje zbog oštre zime. Zbog toga je u prvom kvartalu proizvodnja u SR Nemačkoj smanjena za 15 posto. Početkom godine cene u SR Nemačkoj povišene su za 4—5 posto. Tržište je prihvatilo povišenje od samo 2,5—3 posto.

Krajem marta proizvodnja je imala normalan obim. Tako se nastavilo do pred kraj I. polugodišta i potražnja je normalizovana. Jedino je potražnja od strane trgovina bila različita. U maju je potražnja bila nešto veća nego u martu i aprilu. Oživila je i potražnja od strane industrije nameštaja.

Cene su bile vrlo neujednačene. Npr. samo u SR Nemačkoj razlika u ceni bila je znatna. One su se za ploče E 1 od 19 mm kretale od 5,50 — 6,40 DM za m². Cene su još uvek bile za 3,5 indeksa poena manje od cena u 1980. g. Mnogi proizvođači su nastojali da niskim cenama osiguraju bolje korišćenje kapaciteta.

Konkurencija na međunarodnom tržištu bila je oštra. Izvoznici iz Belgije, Austrije i Švajcarske bili su vrlo aktivni. Izvoznici iz SR Nemačke u Francusku imali su teškoća zbog slabog obima stambene izgradnje. Čehoslovačka, Poljska, Mađarska i Rumunija nastojale su da izvezu što više po cenama koje su mogle postići na tržištu. One su znatno niže od cena proizvođača u Zapadnoj Evropi.

Financijski položaj industrije ploča iverica se popravio jer su cene lepila i drvene sirovine ostale stabilne.

2.7 Ploče vlaknatice i MDF ploče.

Industrija ploča vlaknatice kao ni industrija ploča iverica nije rešila problem prekapacitiranosti, mada poslednjih godina u Zapadnoj Evropi nije bilo puštanja u pogon novih fabrika. Zbog prekapacitiranosti, cene često ne mogu da pokriju troškove proizvodnje.

Tako je najveći švedski proizvođač vlaknatice Swanboard Masonits AB poslovnu 1986. g. završio s gubitkom od 27 miliona šv. kr. U 1985. g. je imao gubitak od 9 miliona šv. kr. Zbog gubitaka obustavljena je prodaja akcija na berzi. Ipak koncern pregovara o kupovini fabrike ploča vlaknatice u Karlholmu, vlasništva drugog proizvođača po veličini Fiberinvestsa.

Potražnja, u toku I. polugodišta bila je zadovoljavajuća, a i cene su imale blagu tendencu rasta.

Tri meseca posle toga što je grupa France Bois Industrie. preuzela grupu Isoroy, najavila je nova

investiciona ulaganja. Kako se čulo, grupa će u Saint Dizieru podići fabriku MDF ploča. Fabrika treba da bude završena 1988. g. i da ima kapacitet od 80.000 m³. Planira se da se kapacitet postepeno povećava najpre na 150.000, a onda na 200.000 m³. U ovome mestu već tri godine postoji fabrika kapaciteta 35.000 tona. I grupa SERIBO je najavila podizanje fabrike kapaciteta 100.000 tona MDF ploča. Iako je potrošnja u Francuskoj u 1985. godini bila za 24 posto veća od potrošnje prethodne godine, ona je još uvek relativno niska. Postoji opravdana bojazan od prekapacitiranosti, ako se planirani kapaciteti podignu. No od planova do ostvarenja je ipak daleko.

Podataka o kretanju potrošnje u Evropi nema. Pouzdano se zna samo da fabrike u Španiji i Irskoj rade punim kapacitetom i da je korišćenje kapaciteta u tri italijanske fabrike vrlo slabo.

2.8. Celuloza

Rast potrošnje celuloze, započet u 1986. g., nastavio se i u I. polugodištu 1987. godine. Zbog vrlo dobrog korišćenja kapacitetima u industriji papira i kartona u I. kvartalu, zalihe celuloze kod proizvođača su pale na prilično nizak nivo. Nije sasvim jasno da li je visoka potražnja bila posledica stvarnog rasta potrošnje ili je bila posledica spekulativnih nabavki zbog straha od rasta cena. Zalihe u fabrikama papira bile su poslednjih nedelja veće nego ranije. To može dovesti do pada potražnje u toku leta kada većina fabrika obustavlja proizvodnju zbog godišnjih odmora. U II. kvartalu potražnja je bila veća od ponude.

Pred kraj I. polugodišta bile su na snazi sledeće cene za tonu CIF (skandinavske cene) u DM: dugovlaknasta sulfatna beljena 1,100, lišćarska sulfatna beljena 1075, sulfatna beljena, zavisno od porekla, 1000—1050, evropska mešana lišćarska beljena sulfatna 1050.

Američke izvozne cene u dolarima za tonu CIF bile su: dugovlaknasta beljena sulfatna 585, dugovlaknatsta beljena iz južne borovine, sulfatna 560, južna lišćarska 560.

Američke izvozne cene za Japan bile su sledeće u dolarima, CIF za tonu: dugovlaknasta beljena sulfatna 575—585, iz južne borovine beljena sulfatna 560, lišćarska 545.

Na poslednjem sastanku u Briselu proizvođači celuloze bili su optimisti u pogledu razvoja sledećih meseci. U sledeće 2—3 godine, smatraju, proizvodnja celuloze neće rasti u istom obimu kao proizvodnja papira i kartona. Ponuda celuloze će čak padati zbog integracionih procesa koji su u toku. Fabrike celuloze će sve više trošiti celulozu u okviru integriranih preduzeća. Nove fabrike, koje se planiraju u Brazilu, Čileu i Finskoj, pojaviće se na tržištu tek početkom devedestih godina.

Pred kraj polugodišta se špekuliralo da će cena u III. kvartalu biti povišena za daljih 30—35 dolara za tonu. Otpor ovako velikom povišenju dolazio je od proizvođača u SAD, zbog toga što su cene celulozu u toku jedne godine porasle za 40 posto a istovremeno cene papira su ostale gotovo nepromenjene. Cene celuloze u SAD nemaju takav značaj kao u

Evropi jer je većina fabrika integrisana. Oko 5 miliona tona celuloze koja dolazi na tržište neznatno je u odnosu na proizvodnju papira i kartona koje iznosi 70 miliona tona. U SAD, gde su domaće cene niže od izvoznih, smatraju da ta razlika ne sme biti veća od 15—20 dolara po toni. U protivnom dolazi do poremećaja na tržištu. Skandinavci su prilično pasivni, jer, zbog niskog kursa dolara, ne mogu da postignu ni cenu od 1125 DM za tonu. To je cena koja im ne osigurava zadovoljavajuću dobit. No ako bi cena u III. kvartalu porasla na 610 dolara, to bi kod kursa dolara od 1,75 M iznosio 1067,50 DM a kod kursa od 1,85 DM, 1128,50 DM.

O cenama brezove celuloze od 1075 DM za tonu, CIF, nema diskusije, ali ove su cene previsoke u odnosu na sadašnje cene lišćarske celuloze u SAD.

Ponuda eukaliptusove celuloze je zadovoljavajuća, ali proizvođači bi radije smanjili proizvodnju nego cene.

Čileanci su sulfatnu beljenu celulozu iz Pinus radiata prodavali po 580 dolara za tonu, CIF.

Potražnja drvenjače je relativno slaba. Rast cena je zaostajao iza rasta cena celuloze. Zvanične cene beljenje drvenjače 80 GE iznose 900 DM, nebeljene 780 DM za tonu, CIF.

3. Papir

Razvoj na tržištu papira pred kraj polugodišta bio je različit, zavisno od vrsta. Razvoj sledećih meseci je teško predvideti jer je stanje zaliha nepoznato, odnosno ne zna se kolika je stvarna potrošnja. Nesigurnost je izazvao i pritisak na kurs dolara u maju.

3.1. Stani papir

Rast cena celuloze je neminovno doveo do rasta potrošnje starog papira. Pred kraj polugodišta ponuda i potražnja su bile izbalansirane i zbog toga nije bilo promena cena. Porastao je izvoz u Istočnu Aziju. U SAD su porasle količine raspoložive za izvoz. Cene su tako rasle da se isplatio i izvoz iz srednjeg Zapada. Veliki kupci su bili Indija, Taiwan i Koreja, ali i zemlje Južne Evrope. Cene starog talasastog kartona iznosile su na Zapadnoj obali 90—100 dolara za kratku tonu, a na Istočnoj obali 60—65 dolara, a starih novina na Zapadnoj obali 65—75, a na Istočnoj 45—50 dolara, otpadaka od kartona na Zapadnoj obali 60, a na istočnoj 45—55, mešanog papira u New Yorku 15—17 dolara.

Cene mešanih papira u SR Nemačkoj kretale su se od 3—5 DM za 100 kg fco potrošač. Cene ostalih papira su sledeće za 100 kg DM: otpadaka u robnim kućama 10—12, otpadaka talasastog kartona 13—15 starih novina 13,50—15, otpadaka u rotacijama 43—44, belih otpadaka od koverata 75—85.

3.2. Papir za pisanje i štampanje

Potražnja je bila manja nego pred kraj I polugodišta prošle godine. Mnoge vrste mogle su se dobiti za promptnu isporuku. Cene su bile u blagom padu. U SR Nemačkoj papir od 80 g. u formatima se prodavao po 193 DM, a za veće količine i 185 DM za 100 kg. Papir za fotokopiranje prodavao se po 9—9,20

DM, a ofset oko 8,90 — 9 DM. Cene papira od 60 g u rolama iznosile su 160—165 DM za 100 kg.

3.3. Bezdrveni premazni papir

Potražnja je bila normalna mada su potrošači činili pritisak na cene. One su bile različite zavisno od kvaliteta. Prosečne cene u SR Nemačkoj kretale su se oko 43 DM za 100 kg.

Međunarodna trgovina je vrlo živa i između evropskih zemalja i s prekomorskim zemljama, naročito Kinom. Italijani izvoze u Veliku Britaniju, a Francuzi na Bliski istok. Cene u Velikoj Britaniji su u toku godine nekoliko puta porasle (100 funti tona).

3.4. Laki papiri (LWC)

Potražnja je bila izvanredno dobra a fabrike su radile punim kapacitetom. U SR Nemačkoj su cene povišene 1. aprila. Cene papira za duboku štampu iznose 167, a za ofset 175 DM/100 kg. Cene u Velikoj Britaniji iznose 590 funti, a ofset-papira 610 funti za tonu. U Francuskoj se papir za duboku štampu od 60 g prodavao po 5780 franaka za tonu, a ofset po 5780 franaka za tonu.

3.5. Novinski papir

Potražnja u SAD je bila visoka i Kanadani su nastojali da povise cene. Uspelo im je da cene fco kupac povise sa 490—515 na 545—555 dolara za tonu. Najavljeno je da će cene od 1. jula biti povišene na 600—610 dolara za tonu. S ovim cenama je vrlo teško konkurisati na inostranom tržištu i pored slabog kursa dolara.

U Velikoj Britaniji su cene od 1. juna povišene na 400 funti za tonu.

3.6. Kraftlajner

Potražnja u SAD je bila dobra a korišćenje kapaciteta potpuno. U SAD je naročito visoka potražnja papira od 125 i 115 grama. Cene kod izvoza u Evropu nisu povišene. Cene teških gramatura iznosile su 440 dolara za tonu, CIF, a na domaćem tržištu 380 dolara za kratku tonu.

Fabrike u Skandinaviji radile su punim kapacitetom. Odlučeno je da se cene 1. jula povise za 30—60 DM, zavisno od proizvođača. To znači da će cene papira od 200 g. fco potrošač iznositi 1025 DM za tonu, 150 g 1070, a papira od 125g. 1100 DM/tona.

3.7. Fluting

Cene flutinga u SAD-a iznose 330 dolara za kratku tonu. Skandinavci imaju nameru da cene povise za 40 DM za tonu.

3.8. Karton

Tržište je bilo prilično nepregledno. Neka fabrike su bile zadovoljene malozima i cenama, a neke nisu. To je tako bilo u gotovo svim zemljama, Naloga je bilo, a zavisno od fabrike, od jedne do tri nedelje.

U celini uzveši potražnja tamnih vrsta bila je bolja od potražnje svetlih.

Cene beljenog kartona iznose u SAD — 590—645 dolara, a premazanog kartona 20 pt 380—420 dolara, a sivog kartona 320 dolara za kratku tonu.

Recenzirao: prof. dr. R. Sabadi